

2007

ЕКЗИМІЛЬ 5

науково-мистецький часопис

Роман ОФЦИНСЬКИЙ,
доктор історичних наук,
професор кафедри
історії України УжНУ

ВИБОРЧИЙ КАЛЕНДАР ПРИДВОРНИХ АСТРОЛОГІВ

Є в Петра Скунця футурологічна поезія 1994 р. під назвою “Один”, де головний персонаж — “найсумніший у світі поет” — задія фізіологічного виживання вимушений спуститися з піднебесних висот Парнасу для буденного обробітку присадибної ділянки і тривіального нищення шкідників — коларадських жуків. Написаний з першої політичної кризи в незалежній Україні, цей вірш насправді рефлексивно звернений у близьке начебто апокаліптичне майбуття. Проте в сумирну кризову весну 2007-го читається по особливому.

На початку конституційно-парламентської кризи прихильники Віктора Ющенка прагнули дострокових виборів Верховної Ради 27 травня, потім 24 червня, а відтак шукали пригожу неділю в липні, жонглюючи цифрами 1, 8, 15... Коаліція Віктора Януковича вперто віддавала перевагу жовтневі. Президент зажадав терміново погодити злочасну дату і дотичний пакет законів. Для цього 10 травня 2007 р. він скликав робочу групу, її двогодинне засідання трансливали наживо. Доти події розвивалися, наче сюжет поезії “Один” П. Скунця.

ПОМСТА ХУЛІГАНІВ. “І стрічаю тварюк, де шукав найсвітліших людей”

Попервах рішення президента Віктора Ющенка провести позачергові парламентські вибори в Україні видалось актом розпачу і покаральним бумерангом для його ж прибічників. Німецька Freie Presse 18 квітня 2007 р. підвела ризику під цим, далеко не поодиноким вектором “мозкового штурму” наявних позицій.

З усіх причинно-наслідкових розтинів конституційно-парламентської кризи запам’яталася дотепністю, зовсім не через фривольність, інтерпретаційна схема, виписана з міської буденності. Суперечливі, але рішучі дії В. Ющенка декому нагадали безальтернативну само-

ПОЛЕ ПОІТОЛОГІ
рони України. 12 травня 2007 р. Віктор Ющенко призначив її нового секретаря — 65-річного Івана Плюща, Голову Верховної Ради 1991-1994, 2000-2002 рр., професійного політика. Поміrkований олігарх Віталій Гайдук звільнився за власним бажанням.

Поволі ставало прописною істиною те, що проведення дострокових виборів краще імперативного мандата зміцнить політичну відповідальність народних депутатів перед своїми виборцями.

Запозичена в грудні 2004 р. Україною французька модель форми правління передбачає можливість або сильного уряду, або сильного глави держави. Усе залежить від результатів парламентських виборів.

Одні з позицій позитивізму вважали, що ст. 90 Конституції Украї-

“Мої дні повмирили.

оборону від вуличних хуліганів. Досі безвольна жертва несподівано схопила нападника за горло (перший указ), холоднокровно вдарила в пах (компрокат на заступника голови Конституційного Суду С. Станік), вирвала ніж і пістолет (зміна голови Печерського райсуду і генпрокурора), стиснула горло сильніше (другий указ), зробила попереджувальний постріл (звільнення трьох суддів Конституційного Суду).

Усіх 18 суддів Конституційного Суду важко назвати незалежними. Будучи занадто близькими до президентського чи урядового табору, вони не могли розв’язати кризи. Президент різко на поліг на політико-правовому врегулюванні через дострокові вибори до Верховної Ради. Він окреслив складові компромісу: формування наступної коаліції на засадах імперативного мандату і прийняття законів про кабінет міністрів (у новій редакції), регламент Верховної Ради, опозицію, виборчий процес, національну єдність.

За основу взяли резолюцію ПАРЕ, заяву тринадцяти авторитетних політиків Європи, рішення Ради національної безпеки і обо-

ни містить вичерпний перелік підстав для розпуску парламенту. Інші твердили протилежне, виходячи з головного призначення Конституції щодо захисту прав і свобод громадян. Конституційний Суд призначений не допустити в країні будь-якого різновиду авторитарної влади, у т. ч. тиранії парламентської більшості, що можлива за клієнтельної тактики правлячих партій.

Застосувавши норми прямої дії Конституції, В. Ющенко послідовно з 30 квітня до 10 травня 2007 р. у зв’язку з порушенням присяги звільнив з посад суддів Конституційного Суду Сюзанну Станік, Валерія Пшеничного і Володимира Іваценка, котрі належали до “президентської квоти”. Натомість призначив Степана Гавриша, Василя Костицького.

3 травня 2007 р. президент увів до Ради національної безпеки і оборони відновленого 26 квітня генерального прокурора Святослава Піскуна, вивів экс-генпрокурора Олександра Медведька і Голову Верховного Суду Василя Онопенка. Останнього на його ж прохання, щоб підкреслити незалежність судової влади.

Того травневого дня прем'єр Віктор Янукович перебував у шоці від нарощення президентського впливу: "В мене сьогодні відбулись розмови з деякими керівниками з Європи... Світ здивований. В жодній країні світу не було такого, щоб президент, який відповідає за дотримання законів і Конституції, сам власними руками руйнував правове поле".

Довіру до Конституційного Суду підірвали грубі порушення суддями свого регламенту. Більше того, суддю-доповідача Сюзанну Станік запідозрили в корупції. Вона зопалу пообіцяла виконуючому обов'язки голови Служби безпеки Валентину Наливайченку поділитися половиною свого статку. Чому не всім — залишилося інтригою. "СБУ оцінює мене в 12 мільйонів — я коштую 120 мільярдів",

ський райсуд Донецька встав на захист звільнених суддів С. Станік і В. Пшеничного за позовом народного депутата від Партії регіонів. Те, хто кому служить, навіть не стали приховувати.

РЯТІВНА ТРАВМА.

**"Не пророк я сьогодні —
тїнь пророка
чи, може, скелет"**

Прем'єр Віктор Янукович пережив найяскравішу трансформацію серед політиків сучасного світу (The Wall Street Journal, 15 травня 2007 р.). За його словами, рік в опозиції навернув його до віри в демократію. Насправді він перетворився на трансформера — комп'ютерну іграшку-лицедія. Тому й легко себе відніс до будівничих прозахідного курсу України.

силити контрольну функцію парламенту. І підвів ризику під минулими непорозуміннями з В. Ющенком, з яким "спільне стратегічне бачення майбутнього України", а розбіжності мають винятково тактичний характер. Наразі його візаві просто помилився через поганих радників.

17 квітня 2007 р. стало "днем атаки на західному фронті" й для президента Віктора Ющенка, котрий у Брюсселі відвідав голів Єврокомісії Жозе Мануеля Баррозу та Європарламенту Ганса-Герта Поттерінга. Останній відкрито підтримував ідею проведення дострокових парламентських виборів як механізму врегулювання політичної кризи.

Далі Віктор Янукович не встигав за подіями. Указ президента 26 квітня про проведення дострокових парламентських виборів 24

А тепер помирають і ранки..."

— кокетувала С. Станік. Після указу президента її ціна, вочевидь, впала до межі банкрутства.

Включно по 27 березня 2007 р., С. Станік дісталися земельні ділянки і житлові приміщення у Києві та Ялті, кілька іноземних автомобілів і офіс у центрі Києва. Зокрема, 75-річна мати судді набула і відчужила (на користь доньки) п'ять квартир у Києві, дві в Ялті, дві земельні ділянки у Києві та приміському селі Ясногородка. Ці правочини, за оцінками експертів, принесли прибуток близько 20 млн. дол.

Конституційний Суд опинився в облозі через скомпрометованих суддів. Отож розпочатий 17 квітня 2007 р. розгляд справи щодо конституційності Указу президента "Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України" від 2 квітня 2007 р. мало чим зарадив би. Тому в річницю Чорнобиля з'явився рятівний другий указ.

Коаліція спробувала насолити "порожняком" із Донбасу. Кілька разів 6-12 квітня Артємівський райсуд Луганська приймав і скасовував ухвали про заборону вчиняти будь-які дії щодо дострокових виборів парламенту. Переступивши законність, 8 травня Кіров-

16 квітня прем'єр заявив російському телеканалу ОРТ про намір коаліції домагатися імпічменту президента. Наступного дня, взувши вельми дорогі туфлі зі шкіри страуса, Віктор Янукович поїхав скаржитися у Страсбург. Там на нього чекала протокольна процедура — запис у книзі почесних гостей Парламентської Асамблеї Ради Європи. На очах у здивованого президента ПАРЄ Рене ван дер Ліндена він старанно переписав свої палкі побажання з аркуша-підказки. Це не врятувало репутації. В. Янукович досі не навчився правильно називати свою посаду, примудрився в Страсбурзі слово "прем'єр-міністр" написати через м'який знак — "премьер-міністр". Уже прогрес. В анкеті, заповненій власноруч для ЦВК у 2004 р., він припустився 14 помилок. Вінцем безграмотності стали популярні донині неологізми "проффесор" і "премьер-міністр".

Втім, у виступі перед Парламентською Асамблеєю прем'єр В. Янукович похвалив її резолюцію № 1466 від 2005 р., що закликала органи влади України ввести якомога скоріше в дію закони про президента і кабінет міністрів, по-

червня застав його у Ташкенті. Спочатку прем'єр забажав "подивитися в очі президентові", потім і дострокових президентських виборів одночасно з парламентськими. Однак 4 травня він раптово затиснув "у жменю і почуття, і амбіції", погодившись тільки на вибори Верховної Ради. З боку президента в робочій групі працювали Іван Васюник, Іван Плющ, В'ячеслав Кириленко та Юлія Тимошенко, а з боку коаліції — Микола Азаров, Раїса Богатирьова, Адам Мартинюк.

Та з прем'єром неочікувано трапилася халепа, що пригальмувала досягнення компромісу. Граючи в теніс, В. Янукович травмував коліно і вибув на тижневий лікарняний. 8 травня у Барселоні йому провели оперативне лікування колінного суглоба. Артроскопію з корекцією пошкоджень м'яких тканин виконав іспанський хірург-ортопед Рамон Кутат.

Складно відповісти, чому фізичний біль спонукав Віктора Януковича вибрати високотехнологічну клініку саме країни ЄС і НАТО, а не рідного Донецька, столиці Києва чи рідної духовно Москви. Можливо, винуваті зірки нічного неба... □